

A SALVATORE QUASIMODO
KÖLTŐVERSENY DÍJAZOTT VERSEI 1993–2016

Tomaso Kemény fordításai

LE POESIE PREMIATE ALLA GARA POETICA
„SALVATORE QUASIMODO” 1993–2016

Traduzioni di Tomaso Kemény

Őszi magánbeszéd

Dércsípett almák fanyar édességét
dicsérem most, ebben a lassú őszben,
mikor a kristálytisza levegőben
(amit csak néha szennyez avar- vagy rőzsefüst)
hallani vélem vadludak gágogását,
s az autópálya tompa zümmögését,
ha függönyszárnyat lebbent könnyű szél
dércsípett almák fanyar édességét
kell dicsérnem, hiszen ha jön a tél,
milyen emlék melenget majd titokban?
Ha vallanom kell, hová tartozom,
elmondom: abból adtam, amit hoztam.
Az almafát meg nem tagadhatom.

Cambridge, 1990

Discorso privato d'autunno

Esalto ora la dolcezza aspra
delle mele, dalla brina vessate, in questo autunno lento,
quando nell'aria cristallina
(solo ogni tanto svilita dal fumo degli sterpi e del fogliame)
mi pare sentire lo starnazzare delle anitre selvatiche,
e lo smorzato borbottio dell'autostrada,
se il vento solleva lieve le tendine devo esaltare la dolcezza aspra
delle mele dalla brina vessate,
poiché quando l'inverno sopraggiunge
quale ricordo mi scaldierà in segreto?
E se devo confessare la mia inerenza,
vi dirò: ho dato di ciò che avevo portato,
e non rinnegerò mai il melo.

Cambridge, 1990

Tököli emlék

A második évben bekiabáltak
az útszélről hozzánk, az útra
a megalázott asszonyok, a testben
és lélekben kifosztott drága nők:
Húj, Húj! Itt mennek a kipihent
legények, himbálják a fütyit a nadrágban,
viszik a bőrpuskákat! Mi meg itt vagyunk
lefegyverezve, koplalunk és kornyadunk!
Húj! Ha még egyszer elkapunk, megkapunk,
széthancúrozzuk ezt a nyomorúságot!

Amikor a szalmazsákokban a szalmát
cseréltük, kibukott és kalimpált
a szalmában a drága és egyetlen,
szájjal és nyállal kenyérből összegyúrt,
mesteri ujjakkal kiformált hímtag,
óriás csomókkal kötözve a létezéshez.
Akkorák mint egy lábszárcsont, szekérlőcs,
sok ezer példányban a puszta földön.
Álltunk fölöttük megbabonázva, nyomorultul,
mint egy kiásott mohácsi csatamező fölött.

Ricordo di Tököl

Nell'anno secondo dalla strada
ci gridarono le donne umiliate
nel corpo e nell'anima per strada
depredate, donne, le care:
Eia, eia! Ecco i giovanotti
giungono riposati i piselli
dondolando nei pantaloni, portano
i fucili di pelle! E noi,
i disarmati, ci grattiamo digiunando!
Eia! Se ancora afferandovi vi cogliamo
sfonderemo questa miseria!

Quando cambiammo la paglia nei sacchi
tra la paglia spuntò, strimpellando,
il caro e unico membro virile,
con bocca, saliva e pane impastato,
con dita artigiane plasmato,
alla vita a nodi smisurati legato.
Come uno stinco, come una sbarra grandi,
sulla nuda terra a migliaia.
Stavamo, stregati, su di loro, miserandi,
come su un disseppellito campo di battaglia.

Ének egy amszterdami utcán míg Irmgard Seefried énekel. Hajnal Anna

És Irmgard Seefried énekel
– üveg mögött ülnek a lányok –,
prófétanő, nem érlek el,
te tudtad az eget s a lápot,

nem volt mit megbocsátanod,
nem vettél észbe talmi vétket:
üveg mögött ülnek azok,
kikhez egy matróz odatévedt,

zsíros ujnyom a pénzeken
– az üveg mögött lányok ülnek –,
és Irmgard Seefried énekel
s a fákön lángot vet az ünnep.

Canto su una strada di Amsterdam mentre Irmgard Seefried canta. Hajnal Anna

E Irmgard Seefried canta
– dietro il vetro siedono ragazze –,
profetessa, non ti raggiungo,
comprendevi il cielo e la palude

non avevi nulla da perdonare,
non tenevi conto di alcun pseudo-peccato:
dietro il vetro siedono quelle
per cui un marinaio è sbarcato,

L'unto d'impronte sui denari
– dietro i vetri siedono ragazze –,
e Irmgard Seefried canta
e la festa incendia gli alberi.

„művészet és tudomány:
nyúlátépítés a halál ellen”
(Nyssai Szent Gergely)

Ars moriendi

ha elgyötörve felkelek
a nyughelyről ahol pihenni szoktam
hogyan elvámoljam éjemet
nagy döglött átvirrasztott szakaszokban
a csillapító nem hatott
ideg fájó bűnére nincs bocsánat
örökre búcsút mondhatok
a szűnő fájdalom nagy luxusának
már ágyam bárhogyan vetem:
fényár barlang verem vagy vaksetétség
e nyughelyen nem lelhetem
a fájdalomtalanság fényűzését
versmondás istenverése!
sem áldás rajt' se menekvésem – abban
versek nyúlátépítése!
hogyan félberontom – hányszor megfogadtam!
csapó halál ő – tengerár:

hullámverés mit verhad meg nem állít
az is bolond ki ellenáll
felhagysz vele – fogadkozol halálig
ha elcsigázva felmerülsz
a száz-nap éji Gorgon-vonulásból
s az ágy szélén sújtottan ülsz:
még mindig itt vagy itt és nem vagy máshol
perelni próbálsz – vaj kivel?
betáncol s rajtad végigver – szökőár! –
a boldogabbik végivel
nyúlát-hosszú a Szörny: mögötted ólál
alkudni próbálsz – esztelen
barom! facsard ki lélek verítékét
benned-széthulló Négy Elem:
szép kiremegéssel – úgy várd a végét

Ars moriendi

se mi alzo estenuato
dal letto dove di solito mi riposo
per sdoganare la mia notte
in grandi schiantati paragrafi insonni
il sedativo non ha avuto effetto
non c'è pietà per il vizio doloroso dei nervi
posso dare per sempre l'addio
al gran lusso del dolore interrotto
comunque faccia il mio letto;
caverna tana inondata di luce o buio pesto
in questo letto non riesco trovare
la sontuosità dell'assenza del dolore
la maledizione divina sulla dizione poetica!
né grazia né protezione
costruisce l'argine poetica!
quante volte mi sono promesso d'interrompere
l'alta marea delle mortali percosse:

ondate che l'armata della poesia non blocca
pazzo chi vi si oppone!
di smettere ti riprometti fino alla morte
se estenuato emergi
dalla sfilata delle Gorgoni per cento giorni e notti
e seduto sulla sponda del letto te ne stai abbattuto:
sei sempre qui e non altrove
con chi cerchi d'attaccare briga?
danza e ti inonda l'alta marea!
con l'estremità più felice il Mostro
è lungo come l'argine: dietro di te sta in agguato
cerchi di patteggiare – bestia
dissennata! strizzane il sudore dell'anima
i Quattro Elementi che stanno in pezzi dentro di te
con tremore bello – aspetta la fine

Augusztus

Igen, a petúniák illata
Angeluskor harangbúgásnyi szélben,
ha felizzik a Badacsony sebe,
s szól nagyapám, öreg latintanár:
Nézd, a Szent György-hegy, akár a Soracte!
(De nem a déli, télfehér ruhás, itt
püspöklilát ölt Sárkányváró tűzben.)
Majd az este, e sötétárnyú lepke
a tóra ül és szétteríti szárnyát,
fejünk felett kigyúl a Lant főcsillaga,
és kiülünk fűzágából font székekre,
a villa elé, az egész család
s nézzük, hogy hullnak Szent Lőrinc könnyei,
az Aguaridák és Perseidák,
a Cygnidák hattyúezüstfehérben
a rég kihűlt vén vulkánok mögé,
a múltba és a tóba mindörökre.

Agosto

Sì, il profumo delle petunie
nell'ora dell'Angelus nello stormo delle campane del vento
se la ferita diventa incandescente,
e mio nonno, anziano professore di latino, dice:
guarda il Monte di San Giorgio, è come il Soratte!
(Ma non quello del mezzogiorno, in vesti bianco inverno, qui
indossa il viola episcopale nell'attesa del fuoco del Drago).
Poi la sera, la farfalla dall'ombra di tenebra
si posa sul lago e spalanca le ali,
sopra la nostra testa s'accende la stella maggiore della Lira,
e ci sediamo all'aperto su sedie di rami di salice intrecciate,
davanti alla villa, l'intera famiglia
e guardiamo le lacrime di San Lorenzo,
in biancoargento di cigno abbiagliata la costellazione
dell'Aquario, le Perseidi, le Cignoidi,
cadere dietro i vulcani decrepiti da tempo spenti,
nel passato e nel lago per eterno.

Fortélyos

Képzeld el magad rabruhában
a világ fortélyos felén,
ahol a hideg vasra rá van
égve egy esdő bal tenyér.

Vagy gondold azt, hogy honleányok
imádják minden porcikád,
de rád rohan a gyilkos ámok,
és szörnyű vihar porzik át
a féltékenység tengerén. (Ha
bujá gubókon hemperegsz,
légy szorgosoknál bölcsebb léha,
de nem termi meg kendered,
amit a búza elmulasztott.)
Vagy higgyed magad hindunak
s Buddha-mosollyal öless asszonyt,
ha elvakít az indulat.

Vagy légy kisgyerek, aki téged
hívott, hogy már végre ő legyél,
s mint gyilkoson a könnyű végzet,
úgy csüggjél anyád emlején.

Vagy képzeld magad csendes rabnak
a világ fortélyos felén,
hol fojtani torkon ragadhat
egy félimányi jobb tenyér.

Astuto

Immaginati abbigliato da schiavo
nella parte astuta del mondo
dove sul ferro freddo arde
una supplicante palma della mano sinistra.

O pensa che ragazze patriotte
adorino ogni tua particella,
ma che t'invada il demone omicida,
e un terribile uragano alzi la polvere
nel mare della gelosia. (Se ti stai arrotolando
su libidinose teste di papavero,
sii dissoluto più saggio degli zelanti,
ma non maturerà la tua canapa,
che il frumento ha procrastinato.)
O immagina di essere un indù
e con un sorriso da Budda ammazza la donna
se la collera t'acceca.

O sii quel bambino, quello
che ti chiama, perchè finalmente
sii lui, e come sull'assassino il destino prevedibile
così pendì dalle poppe di tua madre.

O immaginati da schiavo silenzioso,
nella parte astuta del mondo,
dove la palma destra da mezza preghiera
può acchiappare la tua gola.

Pitbull

Reggeltől estig,
estétől reggelig ez hangzik egyre,
ez árad, ez a csillapíthatatlan,
rekedten őrzöngő, egyhangú düh
a kerítés túlfeléről, amelynek
innenső oldalán csalán virágozik,
tyúkhúr és vérehulló fecskefű,
jázminbokor nyújtózkodik a napban,
a borbolya virága most perreg le.

Úgy tűnik, túrhetetlen
gyötri minden: az éjjel,
a dél, az ég üres kék
tekintete, a Nap égő haja,
a fény, a szél, a reggelek, az esték,
a csillagok csillámló légyraja,
ahogy a kőfal árnya végigcsúszik a kerten.

Vagy nincs is semmi ott,
vagy szinte semmi: árnyak
özönlének elő a láthatáron
túlról, valami lyukból és mozognak
sehonnét sehová: csak
néha villan elő valami érthető
a szemcsés semmiből: széttéphető
bőr, elharapható nyak.

Talán nincs is szeme,
nem lát ki önmagából
ez a harag – csak elállíthatatlan
zúgás az agyban, az izomzat
emlékszik ködösen valamire:
százezer év előtti
zsákmány után szalad az egyhelyben futó láb,
porrá lett húsba mélyed
a két fogsor, mikor álmában összezsattan.
Vagy mégis egy gyűlölt
arc képe kísért az agy félhomályos
folyosóin, az húzza föl
újra meg újra az eszelős düh rugóját?
Egy gúnyos arc – ő lappang a sötétség
függönye mögött, ő mérgezte meg
a hajnalt és delet, a teret és időt,
ő kerítette a szabad, vak lendület
köré a test kőkerítését...

Honnét fakad,
milyen kútból, milyen gyógyíthatatlan
sebből buzog folyást? Ez a harag
ott volt, mikor a Nap
született, amikor millió részre robbant
az Egy, ez lángol és őrzöng a csillagokban,
ez sistereg a savban, ez perzsel a csalánban –
mindenhol ez a düh. De
akkor kinek a műve,
ki lakozik a fényben, a fűben, a borbolyában?

Pitbull

Dalla sera alla mattina
dalla sera alla mattina risuona senza sosta,
affluisce, insaziata questa collera
delirante raucamente, con monotono furore
dall'altra parte dello steccato, e da questa
fiorisce l'ortica, la stellaria
l'erba gialla dei porri,
l'arbusto dei gelsomini si stracchia al sole,
si china il fiore del crespino.

Tutto pare intollerabile,
tutto lo tormenta: la notte,
il meriggio, lo sguardo blu vuoto
del cielo, la chioma fiammante del Sole,
la luce, il vento, le mattine, le sere,
lo sciame scintillante delle stelle,
come l'ombra del muro di pietra striscia attraverso il giardino.

O là non c'è nulla,
o quasi nulla: emergono
ombre dall'orizzonte
da lontano, da qualche pertugio e si muovono
da nessun luogo a nessuna parte: solo
raramente balena qualcosa di comprensibile
dal granuloso nulla: pelle
dilaniabile, gola da mordere.

Forse non ha occhi,
non vede oltre di sé
e questa collera è solo un innarestabile
ronzio nel cervello, la muscolatura
ricorda qualcosa in modo vago:
or sono centomila anni
una zampa rincorre nello stesso luogo un bottino,
nella carne ridotta a polvere affonda
la dentatura quando schiocca nel sonno.
Oppure è l'immagine di un volto odiato piuttosto
ad aizzare nella penombra dei corridoi della mente,
e ricarica sempre di nuovo le molle
della collera delirante?

Un volto sarcastico – è quello che si cela
dietro la cortina dell'oscurità, fu quello a
avvelenare l'alba e il meriggio, lo spazio e il tempo, è quello
che ha cinto il libero impeto selvaggio
con il muro di pietra del corpo...

Da dove sgorga,
da quale fonte, da quale
ferita brulica di continuo? Questa collera
era là, quando il Sole
nacque, quando l'Uno esplose in milioni di frammenti,
questa fiammeggia e delira nelle stelle,
questa sfrigola nell'acido, questa brucia
nell'ortica, ovunque questa collera. Ma
allora chi è l'artefice,
chi abita nello splendore, nell'erba, nel crespino?

Égi logika

Krisztus az Úrral állt az égi korlát mentében. Földi rémségekre láttak. A gladiátorok egymást gyilkolták a cirkuszban, míg a nézők újrátak.

Egy satrafa a vak koldus kutyáját ütötte le, hogy aprópénzt szerezzen. Vihogó, ronda kamaszok ugráltak körül rabszolgák testét öt keresztben

a Forumnál. Isten e szörnyűségek mellől elfordult és Krisztusra nézett: Menj a Földre, fiam. Az emberek

gyalázata felér a magas égig. Ha még téged is felfeszítenek, úgy bűneiket megbocsátom nékik.

Logica celeste

Cristo stava col Signore alla balaustra celeste. Osservavano le terrestri meraviglie. I gladiatori si uccidevano nel circo, mentre gli spettatori esigevano il bis.

Una vecchiaccia abbatteva il cane del mendicante cieco per procurarsi degli spiccioli. Sghignazzando sbarbatelli abominevoli saltellavano intorno a cinque schiavi crocifissi

nel Foro. Dio voltò la schiena agli orrori e diresse lo sguardo sul Cristo: vai figlio mio, sulla terra. L'infamia

umana giunge all'altezza dei cieli. Se mettono pure te in croce perdonerò i loro peccati.

A mézárós

Tűzfelhőt fújó totemállatom nem békül a halállal.
Forró iszapból gyúrták fekete szoborteste bazalt izomzatát,
bordái ketrecében egy mozdony zihál,
dö-döm, dö-döm, döng szíve, mint az üstdobok,
de vörös szeme csak közelre lát, nem lát el a csillagokig,
neki az az öröklét, hogy spermája borjakban folytatódik,
élni akar, élni, élni, mindegy, milyen áron,
mert az a nyerő a földön, aki életben marad.
Nincsenek erkölcsi gátlásai, ő a meztelen ösztön,
meglódul, öklel, a port kapálja, öklel, a port kapálja, öklel...
Nem látja (vagy ha látja is, nem fogja föl, hogy mit lát)
a palánknak támaszkodó, színes selyemrongyokba öltözött,
daliás mézáróslegényt,
aki biztos kézzel döfi majd a két nyaki csigolya közti keskeny résbe a kardját,
átvágva a marionett-bábu szörnyeteg mozgató zsinórját, a gerincvelőt.

Il macellaio

Il mio animale totem soffia nuvole di fuoco
e non si rappacifica con la morte.
Di fango bollente impastarono la sua muscolatura nera
da statua di basalto,
nella gabbia delle sue costole ansima una locomotiva,
bom-bom-bom rimbomba come i timballi il suo cuore,
ma i suoi occhi rossi vedono solo da vicino, non vedono fino alle stelle,
per lui l'eternità consiste nel suo sperma che continui nei giovenchi,
vuole vivere, vivere, vivere, non importa a quale costo,
perché sulla terra vince colui che rimane in vita.
Non ha inibizioni morali, lui è il nudo istinto,
si scatena, dà cornate, zappa la polvere, dà cornate,
zappa la polvere, dà cornate...
Non vede (e anche se vedesse non intenderebbe il veduto)
appoggiato al recinto, vestito di stracci variopinti,
il prode garzone macellaio che
con mano sicura impugna la sciabola
e l'affonda nella sottile fessura tra due vertebre
tagliando il mostruoso filo della marionetta, il midollo spinale.

Mesterek

Száműzetésük idején
kiváltságképp velük lehettem
mert jelenlétükből jutott
lehettem azzá aki lettem

Aztán a történet fonákja
mindegy már mi volt az oka
amit elhagytak rám maradt
a tőlük tanult etika

Bármint esett később de mégis
mércét adtak és ideált
most egyes egyedül didergek
hogy nincsenek már ideát

I maestri

Al tempo del loro esilio
stavo da privilegiata con loro
così dalla loro consistenza
ha preso forma la mia esistenza

Poi per la bizzarria della storia
ma è lo stesso per quale motivo
ciò che abbandonarono fu mio
ereditai la loro etica

Per quanto fosse accaduto dopo, tuttavia
mi hanno dato ideale e misura
ora rabbrivisco sola sola
perché non vi sono più ideali di saldatura

*Elhagytam volt a villák vasrácsait is, végig,
Az ezredévi oszlop elébem állt sötéten,
A tetejében Gábor arkangyal árnya lengett.
(Szép Ernő)*

Bologna, 1995 szeptember

Sötét estében értünk a város centrumába,
A San Petroniónál megálltam: itt semerre...
A térkép sem jelölte helyét a kis hotelnek.

Hosszas keresgéléssel egy szűk utcában hajtva
(Talán száz métert mentünk) meglett a csöpp Apollo;
Behúzott vállal állt egy trafik s kávézó mellett.

Gyötrötten fölvonultunk a keskeny fordulón,
S feledve lenn az autót, álomba gyorsan estem;
Ezer kilométer volt mögöttem reggel óta.

De, úgy tűnt, épp elalszom, mindön fölraz egy ember:
A porta morcos öre, s *la macchina*, hadarta.
Itt áll sok árus autó, nem férnek el kocsimtól!

Ugróttam álmosan, majd ugrottam így volánhoz
Keresni parkolót lent, de még nem is derengett;
Hideg fék- s gázpedálhoz tapadt mezítlén talpam.

Hal-árusok rakodtak, köztük reflektoroztam
Sok névtelen sikátort bejárva így, de végül
Egy széles útra értem: Via Farini volt ez.

Lassan gurultam, hátha találok egy helyet még,
De mind foglalva volt már. Az éttermek s a villák
Előtt a fák közé is orral, farral beálltak.

Tovább hajtottam, s közben nevet cserélt az utca,
Most Carbonesi, aztán egyszer csak Barberia:
Itt már a járda szintje följebb s mellvéd mögött fut.

Fölötte oszlopokkal megtartva, hosszan árkád,
Az oszlopok mögött meg nehéz kapuk sötéten
Aludtak régi házak pajzsokkal ékes száján.

Reménytelen! morogtam, de újabb utcanév jött:
Isaia. Na ezt nem! Egyből fordultam jobbra,
Mert még a város-térkép kicsúszik majd alólam!

Egy széles utca volt ez: Piazza M. Malpighi,
Vagyis hát tér, s a lámpa pirosra váltott éppen,
De már derengett és a piros csak rózsaszín volt.

Megálltam, zöldre várva, s egyszer csak balra néztem,
S akkor, akkor riadtam: most álmodom, vagy ébren
Ülök kocsimban s nézek egy tágas templomudvart?!

Úgy voltam ott az álom s az ébredés határán,
Mint Kosztolányi állt a szobája ablakában,
Csodálva részegülten a mennybolt csillag-útját.

Iromba óslény-csontváz: fehérén állt a templom,
Hatalmas kőbordáit letámasztotta oldalt,
S a kertben oszlopokra feldúcolt szarkofágok.

Kiszálltam, körbejártam: Piazza San Francesco.
Aztán a templomkertbe. Leülve ott egy sírra
Csak bámultam meredten a borda-ívek élet.

Nem gondolkodtam én ott, csak ültem. Nincs tanulság!
(Hogy: Mit kerestem én itt? Egy parkolót? S helyette
Találtam kőbe fagyva a Mindenség zenéjét!

Egy parkolót?! Hisz ott van! Ott áll a forgalomban
A gépkocsim! Hadd álljon!) Ilyesmit nem gondoltam,
Csak ültem moccsanatlan, mezítláb, pizsamában.

Nem is tudom, hogy meddig. Reggel misére jöttek
Sötét kalapban nők, és csodálkozó szemükkel
Tereltek vissza végül az elhagyott volánhoz...

2003 | Zoltán Sumonyi

*Abbandonai anche i cancelli delle ville, in fondo
La colonna millenaria mi si è parata davanti tenebrosa
In cima l'ombra dell'arcangelo Gabriele aleggiava
(Ernö Szép)*

Bologna, 1995, Settembre

Nella sera buia giungemmo nel centro della città,
Mi fermai davanti a San Petronio: qui, in nessun luogo...
Neppure la mappa segnalava il posto del piccolo albergo.

Dopo lunghe ricerche attreversando una via stretta
(Forse avevamo percorso cento metri) ecco il minuto Apollo
Stava a spalle strette vicino a una tabaccheria e a un caffè.

Mortificati sfilammo per le svolte anguste
E, dimenticando la macchina, presto m'addormentai;
Dal mattino avevo lasciato mille chilometri alle spalle.

Ma mentre mi pareva di potermi addormentare, ecco uno che mi sveglia:
Il burbero guardiano della porta, *la macchina*, blaterava.
Qui molte macchine di venditori vengono bloccate dalla mia macchina!

Trasalii assonnato, poi presi il volante
Per cercare da parcheggiare, non albergava ancora:
Il mio piede nudo aderiva al pedale freddo del freno e dell'acceleratore.

Pescivendoli scaricavano, li inquadrai con i riflettori
Attraversando parecchi viali senza nome, ma alla fine
Giunsi in una via ampia: era la via Farini.

Avanzavo lentamente, sperando di trovare un posto,
Ma erano tutti presi. Parcheggiati di muso
E di coda davanti a ristoranti, ville e pure tra gli alberi.

Andai oltre, e intanto la via aveva cambiato nome,
Ora Carbonesi, poi ancora Barberia:
Qui il livello del marciapiede giungeva al petto.

Più avanti sostenuto da colonne un lungo portico,
E dietro le colonne delle porte pesanti tenebrosamente
Dormivano sulla bocca di case antiche ornate di stemmi.

Senza speranza! Borbottoi, ma venne il nome di un'altra via:
Isaia. Questa poi! Di colpo girai a destra,
Prima che la mappa della città mi sfuggisse di controllo!
Si trattava di una strada larga: Piazza M. Malpighi,
Insomma una piazza, e il semaforo segnava rosso,
Ma già albeggiava e il rosso risultava solo rosa.

Mi fermai prima del verde, e guardai a sinistra,
E allora, m'allarmai: sogno o sono desto
Sedendo nella mia macchina a guardare il cortile vasto di una chiesa?!

Me ne stavo lì sul confine del sogno e della veglia
Come Kosztolányi stava alla finestra della sua camera,
Ammirando inebriato la via degli astri del firmamento.

Grossolano primitivo scheletro: la chiesa si stagliava candida
Appoggiava sul fianco le enormi costole,
E nel giardino puntellava su colonne sarcofaghi.

Scesi, feci un giro in Piazza San Francesco,
E poi nel giardino della chiesa, seduto su una tomba
Fissai stupefatto gli angoli degli archi-costole.

Non meditavo, stavo solo seduto. Non c'è insegnamento.
(In altre parole: cosa cercavo io? Un parcheggio? Invece
Ho trovato scolpita nella pietra la musica del Creato.

Un posto per parcheggiare? Ma è là. Là nel traffico
Sta la mia auto! Che vi stia!). Non ho pensato cose come questa,
stavo solo seduto immobile, a piedi nudi, in pigiama.

Non so neppure fino a quando. Al mattino vennero per la messa
Donne con cappelli scuri, e con il loro sguardo stupito
Mi condussero al mio volante abbandonato...

Zoszima gyertyája

Tíz dermedt mezítlen ujj hever egymáson
összekulcsolt keze akár egy halotté

Közel a gyermekhez távol csillagoktól
szorgos szívbe hátrált hit rémületével
csorduló szőlőszem vér íze a szánkon
féltjük és siratjuk a rettegők testét
halálba simulva nézték könnyeinket
hatalom mámora kés keres csecsemőt
pokol és mennyország osztozkodik rajtunk
képesek vagyunk-e vakság botrányában
jövendő gyermekünk arcát nélkülözni
mert színről színre csak égitestet látunk
barmokkal ácsorgunk szalmaszagú éjben
festett koporsóba rejtett rothadástól
s fölnyúló két kar közt képzeletté züllő
indulat és emlék haláltusájától
test a testünk szerint megmentesz-e minket
létünk istállója világvégi jászol
elménknek legszörnyűbb szemfényvesztése vagy
ha szánkba nem lehelt életet a szentség

kezeből dereng föl a hideg viasz-fény
hajnalban fújja el Zoszima a gyertyát

La candela di Zosima

Dieci intorpidite dita nude giacciono una sull'altra
le sue dita giunte a preghiera come quelle di un morto

Vicino al fanciullo lontano dalle stelle
nel cuore zelante ripiegò con lo sgomento della fede
il sapore di sangue fluido dell'acino d'uva sulle nostre labbra
ci preoccupiamo e piangiamo il corpo dei terrorizzati
stretti alla morte osservavano le nostre lacrime
il bisturi dell'ebbrezza del cieli ci ripartisce
siamo forse capaci nello scandalo della cecità
fare a meno al volto del nostro bambino in avvenire
poiché da scena in scena non vediamo che corpi celesti
bighelloniamo con bestie nella notte odore di paglia
celato dalla putrefazione in una bara dipinta
e tra due braccia tese moto dell'animo degenerato in fantasie
corpo secondo le esigenze del corpo ci salva forse
la stalla della nostra esistenza apocalittica greppia
la più terribile illusione della nostra mente o
se la santità non ha soffiato vita nella nostra bocca

dalla sua mano sorge la fredda cerea luce
all'alba Zosima spegne la candela

Fénylik sötétlik

Nem én haladok az utcán
Szélben lebegő porom száll
Áttetsző emberalak úszik
vagy talán poroszkál

Átlátszik rajtam kiskert ház
az egész gyermekkorom
Nem én bandukolok itt
Por sétálgat poron

Nem a távoli jövő ez
de az eltűntető jelen
Nem is hallható nesz
ahol e test megjelen

Átlátszik rajtam az ég is
holdak és csillagok
Sötétlik meg fénylik
ami még vagyok

Risplende nereggia

Non sono io a camminare per la strada
É la mia polvere sospesa nel vento a volare
Naviga una figura umana diafana
o forse trotterella

Lascio trasparire orto casa
la mia infanzia tutta
Non sono io a procedere, lento
É polvere a passeggiare su polvere

Non é, questo, il futuro lontano
ma il tangibile presente
Infatti non si sente alcun fruscio
dove questo corpo appare

Lascio trasparire pure il cielo
le lune e le stelle
Quel che ancora sono
nereggia e risplende

Hajnali beszéd

Ma éppen szépek voltak a tárgyak, a helyükön.
Pipám, gépem, népem jaj de jó volt.
Magában élt, egyik se hódolt.
Senkinek se nyílt újonnan ó bolt.
Neve nélkül létezett minden,
a mindenben vagy csak az Óperencián innen,
egyedül.

Nem csend volt ma, de némaság.
Úgy adta minden az igazát,
ahogy tejét a tehén, a lavina,
ahogy a hegyről dől, dúl a fő hiba.
Mindenkinek nem többje volt, csak annyija,
amennyit érdemelt,
senki nem nyert, ha lett volna, pert.

S nem tudtam, mindez mit jelent.
Túl boldog voltam ahhoz, hogy értsem,
mitől önmaga bármi – és én miért nem.

Igen, az üdvözült világ kizárt,
amint igám alól szabadult,
a nézhetőségből, amellyel annyi kárt
tettem benne, magamévá téve,
hogy csöktettem felére,
elvittem szinte a javát –
csak azt tudnám, hova legalább,
hova kívüle.

De látszott minden, mutatta magát.
Egy csészefül, egy egész világ
szememnek kínálkozott újra meg újra.
Ma minden dolog éppen szűzkurva.
Szánnom kellene a dolgokat vagy diadalmukat
ünnepelnem, nem tudom.
Egymás mellett állunk, egy uton.
Csak rajtuk a fény motoz,
teherként gyönyörű vállukon.

Ez ma volt, egy óra múlva más világ jön el,
kecsegtet a jobbik semmivel.
De addig, addig, amíg felhajnallik
másnak akár, csak a percig, ami szabadít,
mekkora a járás, milyen az út,
és ki nyit kaput?
Szívem felől hinnék valakiben,
szívesen hinném, hogy hiszem,
s mondanám, igen-igen-igen,
te légy. De csak én vagyok.
Ha láttatok egy bejáratot
Isten festett fejébe, szóljatok.
Nem itt állanánk,

hanem odaát,
túl a Teremtő homlokán,
a nagy színpadon, odabent,
a szó bármit is jelent.

Le mertetek szállni a holdra,
de magatokba csak alig.
Tudatlanul tudtok valamit?
Talán az ember mit se lát
saját mélyében csak önmagát?
S így nincs kiút? Önmagához vissza legalább.

Ezért ünneplem én hajnalban bátor butaságotokat,
földi voltotokat, embertársaim,
hogy itt vagytok a csésze fülében is, a remény fogható képeiként.
Tudom már, megtart a tudatlanság, a képzeletnélküliség,
tárgyakhoz köt, mint ma hajnalban a látás
engem is, amikor már nem vagytok nélkületek.
Vigadjatok, feleim.

Discorsi che si fanno all'alba

Oggi tutto era ben disposto, al suo posto.
La pipa, il pepe, il popolo, oh che buoni!
Ognuno per suo conto, senza padroni.
Nessuno che riaprisse vecchi portoni.
E tutto senza nome poteva stare
Al di qua del mare o del dire e del fare,
da sé.

Più che silenzio, direi che tutto era muto.
Da tutto sgorgava il vero assoluto,
come la pera dal pero, la valanga
scende dal monte, e tutto distrugge, errore fatale.
E tutti avevano solo quello
che loro spettava,
e processi nessuno, ad averli, li vinceva.

E di tutto questo ignoravo il senso.
Ero troppo felice per capire
come tutto potesse esistere di per sé – e io no, ma perché?

Sì, il mondo salvato mi aveva escluso,
una volta libero dal mio giogo,
dall'occhio osservatore, che tanto danno
addusse, quando lo feci mio,
quando lo dimezzai io,
portando via la parte migliore —
se solo sapessi, se almeno sapessi dove
ero stato escluso.

Ma tutto si vedeva e si faceva vedere.
Il manico di una tazzina, un cosmo intero
si offrivano ogni volta al mio sguardo.
Oggi ogni cosa è proprio una vergineputtana.
Dovrei compatire le cose, o festeggiarne
il trionfo, non so.
Io accanto a loro sulla stessa strada,
e la luce indaga soltanto le cose,
si appoggia pesante sulle loro spalle gloriose.

Questo era oggi, e tra un'ora arriva un altro mondo
che mi fa l'occholino con il suo niente migliore.
Ma fino al momento in cui sorgerà l'alba
quanta strada, quale strada fino all'attimo
liberatore, e chi aprirà la porta anche solo
a un altro?
Con tutto il cuore crederei in chiunque,
con tutto il cuore crederei di credere,
e direi di sì, sì-sì-sì,
sii tu. Ma sono solo io.

Se avete visto un varco
per entrare nel capo dipinto di Dio, ditemelo.
Non saremmo più qui,
ma dall'altra parte,
oltre la fronte del Creatore
sul grande palco, lì dentro,
dove le parole significano qualsiasi cosa.

Avete osato andare sulla luna,
ma appena appena entrare in voi.
Sapete qualcosa, senza saperlo?
Forse l'uomo non vede nulla
nel proprio intimo, se non se stesso?
E così non ha via di scampo? Almeno verso se stesso.

Per questo all'alba inneggio alle vostre audaci scemenze
alla vostra umanità, compagni di ventura,
che siete qui nel manico di una tazzina, immagini tangibili
della speranza.
So bene che non è finita l'ignoranza, né di fantasia la mancanza
che ci tiene legati agli oggetti, come la vista
faceva con me stamattina, ora che non sono più senza di voi.
Esultate fratelli.

Amit hoztál

Amit hoztál,
a rácsos ágyat, falvédós falat,
papsajtós gyepet, végighempergett
árokpartot, belakott ágkoronákat és
elhallgatott mondatokat, befejezetlen
társasjátékot és mesét, ajtó mögül a
krimi hangjait, éjszakai beszélgető-
társad elfelejtett nevét, ezt az egész
álomba szuszogást, hiába ébredsz
hajnalok hajnalán, a rettegett éjszakát,
aranyos szkarabeusz, görgeted tovább,
vagy görög az magától is, mint amikor
sziszüphosz focizni kezd a lejtőn.

Házias szülés volt,
csak a szomszédba kellett mennie,
a szülőotthonig. Itt hagyod a születés-
napod? Vendégei csak nevettek, ne
idegeskedj, majd koccintunk rátok, Ani.
Kiidegelte magát, míg bemosakodott a
doktor, érezte a böllérszagot. Apját várta,
könyékig feltűrt ingben, aztán, mint vászon,
ha hasítják, valami csak szakadt, szakadt.
Az öreg frontsebész feje fölé emelt egy hús-

cafatot, a fiad, bajusza alatt csak morgott,
a régiek, tudod, szakadékba dobták volna
az ilyet. Nem baj, a családban marad.

Vászonba tekerte aztán, könyékig feltűrt
ingben, s nem értette, Anika miért lett
olyan ijedt. Már viccelni sem szabad?
Porral szembe pisálni
képtelenség, te mégis gyakorolod. Így
könnyű persze, nyári ruhában, meztelenül,
azzal a fonottkalács porolóval a kezeden.
Bele is ültél, nyilván, hintőporral tele az
udvar, nem porcukorral, olyan selymes
az érintése, nem ragad, nem is olvad. Ahol
rápisálsz, amőbaformák keletkeznek, mintha
ólmot öntenél vízbe, csak itt a felszín rándul
csomókba össze, míg ott víz mélyére süllyed
a jövőkép. Ennyit megtanultál azonnal, első
leckéid között a porolóval, pisanyomaid
nem szeded össze, hadd töltekezzen
újra a fénnel, addig se vered fel,
anyád meg törölgetheti a selymet.

Zsírszagod van,
porcikáid pörccé zsugorodnak a rotyogó
lében, tart még a tor, zsírszagú az egész
gang, az udvar, futsz dédmama szobájába
inkább. Megnyílnak végre a féltett zugok,
a dívány rugói felpattannak, mint titkos zár

egy katonaláda fedelén. A falvédő színén szarvaspár emeli fejét, szívja a gyantaszagot, nem hagyná semmi pénzért, s te csak rugod, rugod meztelen talppal, két perzselt szalonnapörccel, szemed a völgybe fut, ahol a kárpit már kissé kopott, s ahol még rágódik valami porcon egy parázs orrú erdélyi kopó.

Magasra került a léc,
észre se vetted, naponta bújtatok át
alatta. Bújócskázatok még a lavórban is,
milyen lehet egy óriás teknősbéka. Anyátok
szívhalál kerülgette, mikor a lavór elindult.
Szívhalni persze könnyű, mikor az ember
se nem huny, se nem búj. Bújj zöld ág alá,
tyúkólba, fűbe, paradicsombokorba, lavór
kiborított vizébe, változz szívhallá, haltüdő-
vé. Idővel megérted, szívhalni mégse könnyű,
és szívesebben lennél ma is hunyó inkább,
mint akit halálra keresnek. Magasra került
a léc, naponta bújusz át alatta, szívedre ne
vedd már megint, elég csak észre.

Elengeded a füled mellett,
most aztán boldog lehetsz, játszhatsz
kedvedre, nem az övére. Lassan kinőttök
a lavórból, ki emlékszik már az együtt
pancsolásra, boldog viháncolásra.
Most megint itt vigyorog, kelleti magát,

játsszál vele. Játsszon a halál. Kit ér-
dekel? Paradicsomot a kertben más
is talál. Különben is. Mi jó van abban,
ha passzírozod. Akkor már rugdosod
inkább, de csak a zöldeket. A többit
hagyod. Üljön bele. Gyúrja pürévé.
Pancsoljon. Legyen boldog leve.

Telibe találtad a tyúkot,
mint a rohadt paradicsomot szoktad,
most aztán jól kitomboltad magad.
Egészen más belerúgni egy párnázott
puha seggbe, legfeljebb pihédzik kicsit,
mint a keményre pumpált lasztiba,
amivel vére megy a játék. Persze ezt
nem tudod, ártatlanul keveredsz mindig
a lábak közé, kotorod el a labdát, rúgod
a bőrt, a bokát, mikor mi kerül utadba.
A rohattannyát tombol a pihédző állú,
kotersz el, nagyot rúg egy göröngybe
segged helyett. Sejtéd csak, mit úsztál
meg, a következő becsúzásig. Akkor
meg előnt a boldog lé, végre, karon
visznek be anyádhoz. Karból karba
tesznek, benzin, hintőpor, párnakötés,
rohattjó érzés, alig várod, hogy be-
csússz vele egy paradicsomnak.

Jól beolvastál neki megint,
eregya, aztán ráolvasás lett belőle,
csába, csába királynő, neked milyen
van. Nem számítottál barackdombokra,
dombok között a völgyre, csak szemekkel
érintetted a barackbőrt, felért egy áram-
ütéssel. Eregy belőlem csába királynő,
anyátok kiáltása vetett véget a varázslatnak,
gyertek, kész az uzsonna. Vajaskenyér volt,
két fél őszibarackkal, bőre lehúzva, csábított
az illatos hús, mégsem haraptál bele azonnal.
Az áramütött bőrkígyókat figyelted, ahogy
a fű közt pöndörödvé megmerevednek.

Nem szólt a rádió,
csendnek kellett lenni, úgy általában,
anyátok vasalt, te besurrantál a nagy-
szobába, ott állt a sarokban, mint egy
elvarázsolt faláda, amin hangok után
tekeregnek a gombok. Ismerted a nyiszorgó
hangzavart, nem kellett ahhoz bekapcsolva
lenni, nem mertél nyúlni a vajsárga fogakhoz,
csak a két óriásgomb szemet forgattad lassan
körbe, kiválasztottál valami adót, és futottál ki
a diófához. A két óriás gomb ott lapult már a
zsebedben, sikerült kinyöszörögnöd a gombos-
tűkkel együtt, apátok adott kalapácsot, amivel
a diófába beverted. Lassan forgattad a két
gombszemet és sokáig, amíg a nyiszorgásban

meghallottad a diódalt. Szólt a farádió, míg
ő egy fehér bugyiban alatta táncolt.

Kivédted volna a szemüket
is, ha nem kiskapura játszotok örökké.
De a gesztenyék alatti keskeny sávra
nem illett nagyobb kapu, féltéglák
biztosították a rugalmat, a létszámtól
függő pálya hossztengeyében. Be-
épített emberként maradtál leginkább
hátról, ragadtál minden előretörőre,
lábukba akadtál, buktak volna, ha nem
tartja meg őket nyugalomuk. A diri fiával
jó lesz vigyázni. Később a vetődést is
ott gyakoroltad, ugrottál minden fél-
téglára, szemüket is kivédted volna
a körzeti bajnokságon, ha a salakon,
akár egy téglá, nem hasalsz el.

Ami a szíveden, az a szádon,
szívtad volna az anyanyelvet, nyelved
volna még sokáig, bőfögted volna anya-
vállra, nem rándítottál volna vállat, a sok
volna se ismétlődne, elhallgatásig. Anya
szája körül szigorú ráncok. Úgy szívta a
Fecskét, mint apa a Tervet. Az erővonalak
füstté váltak. Te csüggtél volna szótlantul,
de csak csüggedned engedett a vállad,
teremtett társat, vele beszélgettél álmatlan

éjszakákon, nevét meg elfeledted. Ez az elfelejtett név csüggeszt azóta, tesz szótlanná, majd fecsegővé. Fecskéid minden évben kirepülnek, te meg füstölögsz utánuk, bár legszívesebben mindet visszaszívnap.

Kiöntötted a szíved az élire vasalt ruhák közt, itatospapírként szívták magukba, anya nem vette észre, füzeteket javított, piros tintáját itatta. Idegeire mentél ilyenkor, négykézláb közelítetted meg az ajtót, loptad be magad a metlaki tükrén, hűvös volt a kő, ahogy az arcod ráfektetted. Nem érezted az élit. Félni a kishobában szerettél, szaladtál be a puha sötétbe, ami a konyha fényét felitatta. Most nem lehetett szaladni. Tükörkúszással haladni legfeljebb előre, mint egy tükörgyík, eltűnni a ruhák közt, hasalni a szekrény mögött a sarokban, hallgatni, ahogy telik a szíved, kiönteni, mintha még élnél.

Ad Anti, al posto di una lettera

Ciò che portasti...

Ciò che portasti,
il letto con la spalliera, una parete tappezzata,
dell'erbetta prelibata, argini
ben ruzzolate, delle corone abitate degli alberi
frasi taciute, giochi di società
e favole interrotte, voci del giallo
da dietro la porta, il nome dimenticato
del tuo socio di conversazioni notturne, tutto questo
sospirare nel sonno, ti svegli vanamente
all'alba delle albe, la notte temuta,
scarabeo d'oro, lo fai rotolare oltre,
ma rotola anche da solo, così come
quando Sisifo comincia a calciare in salita sul pendio.

Fu un parto domestico,
dovette soltanto spostarsi alla porta accanto,
al reparto ospedaliero di maternità. Lasci a noi
il tuo compleanno? Ridevano i suoi ospiti, non
innervosirti, brinderemo alla vostra salute, Ani.
I suoi nervi si tesero, mentre il dottore
si predispose, sentiva un odore di macelleria.
Aspettava suo padre, con le maniche rimboccate,
poi come quando si lacera la tela, qualcosa
non faceva che lacerarsi, lacerarsi.

Lanziano chirurgo militare sollevò sopra il capo un brandello di carne, tuo figlio, e borbottò nei baffi che gli antichi uno così l'avrebbero gettato nel dirupo. Non importa, rimanga tra di noi.

Poi lo fasciò, con le maniche rimboccate, e non capiva perché Anika si fosse spaventata così tanto. Non si può più nemmeno scherzare? E' impossibile urinare in faccia con la polvere, ma a te riesce bene. Del resto così è facile, in costume estivo, nuda, con quel battipanni dalla forma di pan intrecciato nelle mani. Evidentemente ti ci sei seduta, il cortile è pieno di borotalco, non di zucchero, a toccarlo è così morbido, non s'attacca, non si scioglie. Là dove ci pisci sopra, si delineano forme d'ameba, come se versassi piombo nell'acqua, solo che qui è la superficie a disporsi per nodi, mentre nell'altro caso la figura del futuro si dispone sul fondale. Hai imparato subito con il battipanni a non raccogliere le tue orme d'urina, perché si colmino di nuovo di luce, lasci a tua madre l'incombenza di pulire la seta.

Sai di lardo, le tue cartilagini s'impicciniscono per ciccioli nel brodo borbogliante, il banchetto continua, tutto il corridoio sa di lardo, così come il cortile, preferisci correre nella stanza della bisnonna. Si spalancano finalmente i temuti ripostigli, le molle del divano scattano, come le segrete serrature di un bauletto militare. Dalla

tappezzeria spuntano le teste di una coppia di cervi, aspirano l'odore di resina, non lo perderebbero a nessun prezzo, e tu, con le piante nude dei piedi, lo prendi a calci, con due trance bruciacchiate di pancetta, scorrono i tuoi occhi nella valle, dove la tappezzeria è un po' logora, e dove un segugio transilvano dal naso di brace rumina ancora qualche cartilagine.

Si è sollevato lo steccato, non te ne sei accorta, ogni giorno vi passavate sotto. Giocavate a nascondino nel catino, simili a una gigantesca tartaruga. A vostra madre stava per venire un colpo, quando il catino si mosse. E' facile morire per il mal di cuore, quando uno né si copre gli occhi, né si nasconde. Nasconditi sotto una ramo verde, nel pollaio, tra l'erba, tra i pomodori, nell'acqua rovesciata dal catino, mutati in pesce palla, in un polmone ittico. Col tempo capirai che non è facile morire per il mal di cuore, preferiresti stare sotto a nascondino, come uno ricercato disperatamente. Si è sollevato lo steccato, ogni giorn ci passi sotto, non te la prendere ancora una volta a cuore, basta tenerlo a mente.

Fai le orecchie da mercante, ora puoi sentirti felice, puoi giocare seguendo le tue voglie, non le sue. Lentamente diventate troppo grandi per il catino, chi si ricorda dello sguazzare insieme, della ridacchiare felici. Ora di nuovo qui sogghigna, si fa desiderare, giocaci. Che ci giochi la morte. A chi importa? Anche un altro sa trovare pomodori

in giardino. Insomma. Che vantaggio c'è
a passarli al setaccio. Allora è meglio
prenderli a calci, ma solo quelli verdi. Gli altri
lasciali stare. Che ci sieda sopra. Lo riduca a purea.
Ci sguazzi. Che abbia un succo felice.

Hai colpito in pieno la gallina,
così come ti succedeva con il pomodoro marcio,
ti sei ben sfogato davvero.
E' del tutto diverso sferrare un calcio a un soffice culo
imbottito, al massimo intorpidisce un po',
che a una sfera di cuoio ben gonfiata,
in questo caso il gioco costa sangue. Naturalmente
questo non lo sai, innocentemente ti impasti
tra le gambe, draghi la palla, calci
la pelle, la caviglia, qualunque cosa ti ostacoli.
Quello con la peluria sul mento s'infuria,
te la svigni, dà un calcione alla zolla
invece che al tuo culo: Solo sospetti cos'hai
schivato, fino alla prossima entrata. Allora
il sugo della felicità t'inonda, finalmente, ti portano
a braccia da tua madre. Passi da braccio a
braccio, benzina, borotalco, fasciatura,
atroce piacevole sensazione, non fai che aspettare
di intrufolarti in un paradiso.

L'hai rimbrottato di nuovo per bene,
poi è degenerato in tartassamento,
regina delle lusinghe e delle seduzioni, come
ce le hai tu. Non hai fatto conto delle colline di pesche,

tra le colline la valle, toccasti la buccia delle pesche
soltanto con gli occhi, valeva una scossa.
Esci da me regina delle seduzioni,
il grido di vostra madre ha segnato la fine dell'incantesimo,
venite, la merenda è pronta. C'era del pane e burro,
con due mezze pesche, sbucciate, seduceva
la polpa odorosa, eppure non l'hai subito addentata.
Osservavi le serpi di cuoio percorsi dalla scossa, come
nell'erba s'irrigidiscono avvoltolati.

Taceva la radio,
doveva esserci silenzio, si fa per dire,
vostra madre stirava, tu entrasti furtiva nella
grande stanza, stava lì in un angolo, come una
magica cassetta di legno, le cui pulsanti
girano seguendo le voci, tu conoscevi
il frastuono stridente, non c'era bisogno di essere
collegati, non osasti toccare i denti giallo-burro,
soltanto girasti lentamente due giganteschi bottoni,
scegliesti qualche tributo, e di corsa uscisti sotto l'albero
di noci. I due bottoni giganteschi già si rannicchiavano
nella tua tasca, sei riuscita a impetrarli insieme agli spil-
li, vostro padre diede un martello, con lui lo fissasti
nell'albero di noci. Giravi lentamente i due occhi
a forma di bottone e a lungo, finché nello stridio
percepisti la canzone dell'albero di noci. La radio di legno suonava,
mentre
sotto di esso lei danzava in mutandine bianche.
Avresti parato anche i loro sguardi,
se non aveste giocato con porte piccole per sempre.

Ma nella stretta striscia sotto i castagni
non ci stava una porta più grande, mezze tegole
assicuravano la flessibilità alla lunghezza
del campo relativamente alla consistenza numerica. Come
uomo installato piuttosto te ne stavi
indietro, t'appiccicavi a chiunque si faceva avanti,
t'avviluppavi alle loro gambe, sarebbero caduti
se non li avesse tenuti su la calma. Col figlio del direttore
sarebbe bene stare attenti. Più tardi praticavi lì
anche i tuffi, saltavi su ogni mezza
tegola, avresti parato anche i loro sguardi
nel campionato del circondario, se sui detriti,
proprio come una tegola, non avessi preso una panciata.

Ciò che nel tuo cuore, anche sulle labbra,
avessi succhiato la lingua madre, l'avresti lappato
ancora a lungo, l'avresti ruttato sulle spalle
materne, non avresti alzato le spalle, anche se fosse troppo
non lo si ripeterebbe, fino al silenzio. Intorno alle labbra
materne rughe severe. Succhiava la Rondine,
come papà il Progetto. Le linee di forza
andarono in fumo. Tu senza parole saresti penzolata,
ma solo le tue spalle s'abbassarono,
il compagno ideato, con lui chiacchieravi nelle notti
insonni, il suo nome poi l'hai dimenticato. Questo
nome dimenticato da allora mi sconforta, mi toglie
la parola, poi mi fa confabulare. Le tue rondini
ogni anno se ne volano via, tu mastichi rabbia,
ma più volentieri te le risucchiaresti tutte.
Hai svuotato il cuore
tra vestiti stirati a puntino, come carta assorbente

L'hanno assorbito tutto, non se ne accorse la mamma,
correggeva quaderni, faceva assorbire il suo inchiostro
rosso. La facevi innervosire in questi casi, gatton gattoni
t'avvicinavi alla porta, ti insinuavi sulle piastrelle lucide
a specchio, erano fresche, mentre vi appoggiavi il volto.
Non ne sentivi il taglio. Ti piaceva
assaporare la paura nella camera piccola, t'immergevi
nella morbida oscurità, assorbiva la luce
della cucina. Ora non si può correre.
Se mai serpeggiando nello specchio avanzare,
come l'immagine di una lucertola, scomparire tra
i vestiti, distendersi bocconi nell'angolo dietro l'armadio,
ascoltare, mentre ti si riempie il cuore, svuotarlo,
come se ancora fossi vivo.

A világ minden országa

Forgott a nyárfavatta, nem volt kitáblázva az égető,
aztán feltűnt a műút végén a csavart kéményű pléhtető,
és tudtam, hogy az az, valaki mobilozott az udvaron,
a kapu tárva-nyitva állt, köszöntem, gondoltam, úgy hagyom,
megállított egy férfi, kérdeztem, hogy jutok az irodába,
szóval maga jött egyre, akkor a maga nagymamája,
éppen időben, mondta, már be van kezelve a néni,
nem mertem rákérdezni, hogy ezt pontosan hogy is érti,
de még igazolnom kellett, hogy a magyar állam polgára,
s az elhunyt ily módon jogosult a hamvasztásra.
A papírokat az asztalra tettem, egy nő meg a gépen
babrált: az útlevel a fűzésnél, pont középen
kinyílt a levegőtlen szobában, mint egy ablak,
pecséttel tanúsítva, hogy birtokosa
a világ minden országába utazhat.

A világ minden országának csarnokában
egy szürke, zúgó monitor előtt álltam,
és figyeltem a nagyanyám útra felöltött arcát,
ahogy a sínen lehunyt szemmel haladt át,
és még hasonlított magára, csak hegyesebb volt az orra,
de már jobban hasonlított az összes földi halottra,
májfoltos, sárga tokká változott, pusztá testté,
ez hamis világ timnüce belől menté,

amikor becsúszatták, hirtelen elnéztem máshová,
és odutta vala neki paradicsumot hazoá,
és széket toltak alám, üljön le, ha kívárja,
de menni kellett a gyerekért az iskolába,
nyomogatták a gombokat, zúgni kezdett az áram,
egy óra negyvenhat volt. Nem hiszek
az örvénylő test feltámadásában.

Nyár turbinája, száraz esőt hadart az égbolt,
hunyorogtam, odakint meleg szél volt,
karcos felhőt kavart, vitte, besodorta középre,
nem őt sirattam, nem beszélünk már vagy öt éve,
nem azt az arcot, kezét, nem a sápadt gyerekkort,
hanem a testet, a testet, a testet, hogy csak ez volt,
hogy ennyi az egész, leváló bőr, lila körmök, hogy ennyi,
hogy üres test vagyok és hogy nem bírlak nem szeretni,
hogy a világ minden országa egyetlen test maga,
hogy mégisincs otthona, hogy másban sohase ér a test haza,
autók dudáltak és jött egy biciklis, kikerült,
a por a bőrön át lassan a szikkadt szívre ült,
két óra múlhatott, mikor tudtam, még mindig égett –
Mentem valahol az Auchan mögött,
hogy megtaláljam a HÉV-et.

Tutti i paesi del mondo

Fluttuava l'ovatta dei pioppi, non c'era l'indicazione per l'inceneritore,
poi, in fondo alla strada maestra, apparve il tetto di latta
dal comignolo a spirale
e sapevo è quello, qualcuno stava usando il cellulare nel cortile,
e la porta era spalancata, salutai, pensavo, lascio aperta,
un uomo mi fermò, gli chiesi, come si arriva all'ufficio,
insomma è lei che veniva per l'una, si tratta allora di sua nonna,
appena in tempo, disse, già la signora è sotto trattamento,
non ebbi il coraggio di domandare, cosa esattamente intendesse dire,
ma ho dovuto certificare, che si trattava di una cittadina ungherese,
e la defunta in questo modo ebbe il diritto di venire cremata.
Misi le carte sul tavolo, una donna maneggiava
un computer: il passaporto allegato, si spalancò proprio
nella pagina centrale nella stanza senz'aria, come una finestra
attestando col timbro, che la proprietaria
è autorizzata a viaggiare in tutti i paesi del mondo.

Nel salone di tutti i paesi del mondo,
stavo davanti a un grigio, ronzante schermo,
e osservavo il volto indossato da mia nonna per il viaggio,
mentre a occhi chiusi passava sulle rotaie,
e ancora si assomigliava, solo il naso era più affilato,
ma già assomigliava piuttosto a tutti i morti della terra,
si era trasformata in una guaina gialla con macchie epatiche,

in puro corpo, salvato dal carcere del mondo falso,
quando l'hanno infilata, di colpo guardai altrove,
e le fu dato l'eden per dimora,
e sotto di me spinsero una sedia, si sieda, se vuole aspettare,
ma bisognava andare prendere il bambino a scuola,
premevano pulsanti, la corrente iniziò a ronzare,
erano le una e quarantasei. Non credo
nella risurrezione del corpo risucchiato.

La turbina dell'estate, la volta celeste precipitava pioggia arida,
sbattei le palpebre, fuori soffiava un vento caldo,
mescolava una nuvola d'acquaforte, lo trasportava,
lo trascinava al centro,
non piangevo per lei, da quasi cinque anni non ci parlavamo,
non per quel volto, mano, non per la pallida infanzia,
ma per il corpo, per il corpo, il corpo, ché non c'era altro,
che tutto consisteva in questo, nella pelle che si stacca,
nelle unghie viola,
di essere un corpo vuoto e che non posso non amarti,
che tutti i paesi del mondo non sono che un corpo,
che tuttavia non ha dimora, che non raggiunge mai
un altro la patria del corpo,
macchine strombazzavano e venne un ciclista, mi evitò
la polvere lentamente attraversando la pelle si dispose sul cuore inaridito,
erano circa le due passate, mentre lei doveva ancora bruciare –
Avanzavo da qualche parte oltre l'Auchan,
per trovare la stazione locale.

Esti dramolett

1.

Művirág gyökerét ne keresd, ne áss:
földre plexi-lét nem emlékezhet.
Nincs visszatérés, se örök, se más:
mű-istenekben nincsen kezdet.

2.

Történt, hogy partokat szült a tenger,
szirtek fakadtak s a szirteken rózsák. –
S az üzekvő elemek sarját, az embert
kiűzte a kertből az elárult Jóság.

3.

S emeltünk magunknak várat az űrben,
a kárhozatba tükörvilágot,
koholtunk édent, fűtől hevülten. –
Csapnak ma arcunkba lét-virágok.

4.

S dől a fal, aminek elménk vetettük
(meglelte pontját tán Arkhimédész?),
ráncot kapnak a szirmok, s felettük
nem köröz lepke és esti kérdés.

5.

Leomlott Rómaként a nagy Trade Center,
helyén mítosz és mély hold-árok. –
Lehullt a rózsza, és lehull az ember,
tükörcserép közt műgyopárok.

6.

Fajok a porban, megannyi bűnjel. –
Kihajlik a második kertből szárunk.
Valaki akkor is kosbor-szemünkkel
néz, mikor tükör-édenben járunk.

Piccolo dramma serale

1.

Non cercare la radice di un fiore artificiale, non scavare:
una cosa di plexiglas non può ricordare la terra.
Non vi è ritorno, né eterno, né altro:
non vi è inizio con divinità nate dall'artificio.

2.

Avvenne che il mare partorisce sponde,
proruppero scogli e sugli scogli rose. –
E la progenie di elementi in congiunzione, l'uomo
fu scacciato dal giardino dalla Bontà tradita.

3.

Ci abbiamo innalzato castelli nello spazio,
un mondo parallelo per la nostra dannazione,
costruimmo eden, dalla "erba" gasati. –
Oggi ci sferzano il viso i fiori dello sfacelo.

4.

E crollano le mura, contro cui scagliammo il nostro intelletto
(forse che Archimede ha scoperto il suo punto?),
i petali mettono rughe, e sopra di loro
né farfalla, né domanda serale volteggia.

5.

Come Roma crollò, crollò il grande Trade Center,
al suo posto mito e profonda fossa lunare. –
Cadde la rosa, e cade l'uomo,
tra frantumi di specchio artificiali stelle alpine.

6.

Razze in polvere, corpi di reato. –
Dal secondo giardino si alza il nostro stelo.
Qualcuno guarda con i nostri occhi-orchide anche
quando noi camminiamo nell'eden parallelo.

Halott porokból mindenféle úrnő

Halott porokból mindenféle úrnő
Olyan könnyedén áll össze újra
Követhetetlen ritmusok mentén,
Hogy az egyszeri ember ledermed,
És azt kiáltja:
mit képzelsz mégis,
Mért nem kellettem, mikor kellettél?

Négy-öt királynő egyazon táblán,
Ellenfél nélkül: csupa ellenfél.
Újra föltámadt királynők jönnek
Hullaszagúan, egymásra fújnak,
Csupa nőtestű Frankenstein hozza
A nagy munkával átlépett múltat,
És beköszönnek:
most már vihetnél.

Romlott húst hoznak, és nem nevetnek.
Dallamot, csókot nem érdemelnek.
És mi, férfiak, s igen: királyok,
Várjunk: a harcban kiderül úgyis,
Hogy csak érzéki csalódás minden,
Minden simító ujj és kacsintás;
Amint a frontvonal eléri őket,

Halott húsuknál nem érnek többet.

Da polveri di morte ogni sorta di dama

Da polveri di morte ogni sorta di dama
Con ritmi inaccessibili
Si ricompone tanto agevolmente
Che l'uomo semplice trasecola
E grida:
ma cosa credi
Perché non m'hai voluto quando ti volli?

Quattro-cinque regine nella stessa scacchiera,
Senza nemici: tutte tra di loro nemiche.
Regine risorte vengono
Emanando putrefazione, si sbuffano addosso,
Ogni Frankenstein dal corpo di donna
Porta il passato a fatica soverchiato,
E salutano dicendo:
ora mi potresti portare via.

Portano carne imputridita, e non ridono.
Non meritano canzoni, baci.
E noi, gli uomini, siamo davvero sovrani,
C'è da attendere: nella lotta si accerterà
Che ogni aggraziata novità e ammiccamento
Non è che un'illusione dei sensi;
Quando arrivano in prima linea

Non valgono più della loro carne morta.

Holdtölte Taorminában 1901

a mennyországot képzeltem el pont így
amilyen a holdtölte Taorminában
első igazi festményem
húsz év készülődés után

minden olyan amilyennek lennie kell
egy igazi festményen
pontosan amilyen az életben is

virágzó mandulafák ágaskodó ciprus
középen lebegő hold
fényében ázó időtlen épületek
miközben az út csendesen kanyarog fölfele

a tenger színét is megtaláltam végre
a hold reflektorfénye
és egy égen úszó felhőfoszlány
árnyéka segítségével

A taorminai görög színház romjai 1904–1905

lakást béreltem egy évre
hogy a rendkívüli világító erőt
tanulmányozva kivárhassam
a megfelelő pillanatot

megalomániámtól űzve több mint húsz
négyzetméteres vásznat készítettem elő

hóval borított Etna
az ógörög színház vörösen izzó romjai
a 250 méter mélységű tenger hideg kékje

először abban a naplementében állt össze minden
törekvésem látvánnyá

egyetlen aranysárga hasíték az ég

Részlet 2 (Taormina)

hajó hullámzik
távolban az időn és
a romokon túl

Luna piena a Taormina 1901*

immaginavo il paradiso proprio come
il plenilunio a Taormina
il mio primo vero dipinto
dopo vent'anni di tentativi

tutto è come deve essere
in un dipinto vero
preciso preciso come nella vita stessa

mandorli in fiore cipressi impennati
fluttuante al centro la luna
con la sua luce asperge edifici senza età
mentre la strada silenziosa serpeggia in alto

ho trovato finalmente anche il colore del mare
sotto la luce abbagliante della luna
e con l'aiuto dell'ombra di un brandello
di nuvola in navigazione per il cielo

* La poesia rende omaggio al pittore-visionario ungherese, Tivadar Csontváry Kosztka (1853–1919).

Le rovine del teatro greco a Taormina 1904–1905

ho affittato un appartamento per un anno
per potere cogliere l'attimo propizio
studiandomi
la straordinaria energia luminosa

dalla mia megalomania vessato preparai
una tela di venti metri quadrati

l'Etna innevata
le antiche rovine greche di un rosso acceso
l'azzurro freddo del mare profondo 250 metri

per la prima volta in quel tramonto i miei tentativi
si completarono tutti in visione

una fessura dorata è il cielo

Particolare 2 (Taormina)

la nave ondeggia
in lontananza oltre il tempo
e le rovine

Anyámnak

Tudtad, drága Anyám, hogy kit és mire hagysz itt,
mikor leintetted a *túlra* vivő taxit?
A lelkiismeret-kín, mondd csak, utólért?

Vagy neveltem volna magamat én keményre,
mit váltig takargattál, észrevéve –
a nem-gonosz is lakol mindenért.

Nappalom bujkálás, és gyógyszer hozza álmom:
teher, sőt átok ül e lankadt, kósza szárnyon;
ha szép szót lel, biztos, hogy hazudik:

a mondhatatlant bűvészkedi szóvá,
mije a rábízottból maradt, azt is szerteszórná
(nem ezt ígérte valaha a huszadik...)

Nem nyafogok, hisz most már késő;
nevemmel terhes már a véső
ha ugyan állítanak sírkövet...

Mit meg kell járnom még, az út, tán pár arasznyi –
figyelmem lassan már csak arra tud tapadni,
hogy *onnan* milyen hívás, hír jöhet.

A mia madre

Lo sapevi, Madre cara, chi abbandoni per che cosa,
quando hai fermato il taxi per l'aldilà?
Dimmi, t'ha raggiunto il rimorso?

Forse avrei dovuto educarmi io stesso duro,
accorgendomi di ciò che mi nascondevi ad ogni costo –
anche il non-malvagio sconta ogni cosa.

Il mio giorno è un nascondersi, la medicina è il sogno:
il peso, anzi la maledizione schiaccia le afflosciate ale vagabonde;
se trova una bella parola, è sicuro che menta:

magicamente trasforma l'indicibile in parola,
disperderebbe anche le briciole di ciò che gli è stato affidato
(non è questo che ha promesso il ventesimo...)

Non mi lamento, del resto è ormai tardi;
il mio nome appesantisce lo scalpello
se mai mi dedicano una lapide...

La strada che mi avanza forse è lunga qualche spanna –
riesco a prestare ascolto solo a ciò che
mi chiama da là, a un possibile messaggio.

Kései Berzsenyi-esték

Régi kedvek merre sodortak évek
s régi évek kedvei merre tűntek
Régi órák versei mind hallgatnak
s hallgatok én is

egyre többet nappalon s éjeken át
Por borítja asztalomon felejtett
könyveim mind tán csak a vén Horácon
alszom el olykor

Gazdaságom mind kevesebb örömmel
könyvelem és sort sor alá – hibásan –
körmölök jó dactilusok helyett Lám
ez a paraszt-lét

Még ha engem a szerelem megértne
bár elért talán de cseléd a lányka
híva légyen bármikiként papíron –
Marcsa szegény csak

Őszi estvén éji bogár ha zúg és
friss must lének illata fölszivárog
vén diófám árnyai közt megbontom
friss rokolyáját

és midőn kedvem lelohad mint az tűz
s a gyereklélek nagyokat sóhajtván
arrébb táncol bús levelem megírom
Lollim a címzett

„Én hogy élek azt ne akard már tudni
hű barátném sóhajaimra sóhajt
vissza hozzám küldeni nem kell Vigasz
hűs tenyeredben

képzeletben könnyeimet fürösztönm
ujjaiddal játssz a hajamban el még
így maradjunk szárnyas idő fölöttünk
míg tovalebbsen”

Szóleim levét sem iszom már kedvvel
néha rám nyit s megmosolyg barátom
az kivel rég víg borozásokkal telt
estve s a hajnal

Ritkul egyre látogatása – látja
asztalunkra már Zsuzsa asszony a' bort
pincéből fel kényszeredetten hordja
lökve élénk csak

És a múzsák hűtlenedettek hozzám
tintatartóm bédugaszolva szárad
messze nézek zúg Boreas s e tájat
mégse veré fel

többé És hogy életem álorcája
béborult már nem nyitogat rám más sors
várakozni semmire sincs már itt hol
hallgat a Hét Nő

Tardive serate alla Berzsenyi**

Voglie passate dove trascinarono gli anni
e voglie di anni passati dove svanirono.
Poesie di ore passate ammutoliscono tutte
e ammutolisco pure io

sempre di più durante i giorni e le notti
la polvere copre i libri dimenticati sul tavolo
e forse mi addormento ogni tanto solo
sul vecchio Orazio

Sempre con meno entusiasmo tengo la contabilità
del mio podere riga dopo riga – scorrettamente –
scribacchio in luogo di buoni dattili Ecco
la condizione del contadino

Almeno mi comprendesse l'amore
anche se forse mi ha raggiunto ma la ragazzina
è una serva comunque venga sulla carta nominata –
solo come povera Mariuccia

Se l'insetto notturno ronza nella sera autunnale e
il profumo del mosto fresco si diffonde
all'ombra del mio albero di noci schiudo
la sua gonnella fresca

** Daniel Berzsenyi – poeta ungherese (1776–1836), rappresentante dell'ideale dell'antichità classica, suo modello principale fu l'Orazio. Questa poesia è costruita sulle reminiscenze della letteratura ungherese, soprattutto sulla poesia di Berzsenyi di cui segue anche la struttura strofica.

e mentre la mia voglia come fuoco si estingue
e la mia anima fanciulla sospirando intensamente
danza più in là scrivo la mia lettera mesta
alla mia Lolli destinata:

“Non darti pensiero di come io viva
sospira con i miei sospiri fedele amica
non bisogna inviarmi conforto da custodire
nella tua mano

nell'immaginazione detergo le lacrime mie
con le dita giocherella nei miei capelli
stiamo così mentre sopra di noi il tempo
se ne vola via”

Non bevo più volentieri il succo della mia uva
qualche volta l'amico mi viene trovare sorridente
in tempi lontani dal tramonto all'alba
sbevazzavamo allegramente

Sempre di più le sue visite diradano – s'accorge
come Zsuzsa porti svogliata il vino
dalla cantina e sul nostro tavolo lo ponga
di malavoglia

E le muse mi sono diventate infedeli
otturato il mio calamaio si prosciuga
guardo lontano romba la Bora ma
non percuote la contrada

oramai E il volto falso della mia vita
si è rannuvolato e altra sorte non si svela
non è più il caso di attendere qualcosa qui dove
le Sette Donne tacciono

Guarino salutem

Ki a holt nyelvnek új életet adtál,
 üdvözöllek, halhatatlan Magiszter!
 Egy hegyen túli versből érkezem,
 hol fagyos sorok közt folyik az Ister.
 S a strófákat mi elválasztja,
 kietlen pusztaság,
 melyen legfeljebb kuryatej terem,
 s nem metaphora,
 vagy hasonló virág.

Olyan országból jöttem ide én,
 hol kevés a könyv, de rengeteg a könny
 és legtöbb a közöny.
 A viszonyokat híven tükrözöm,
 ha megsúgom: Quintilianusból legfeljebb
 a két utolsó szótagot ösmerik,
 s a száj is ugyanazt a funkciót tölti bé:
 az egyszerit.

Ország, hol plebejusnak lenni iszonyat,
 papnak mártírhalál,
 s mind e között legnyomorultabb
 a mindenkori király.

Amíg atyja gyilokkal
 bordái közt hörög,
 kölyökként hitegetik a trónig,
 koronázzák az ördögök.
 Az atya utolsót üvölt,
 a hiú gyermek föl kacag,
 esztendőre meg belladonnát
 néki az édesanyja ad.
 A donnát új férj fojtja meg,
 őt meg a főurak.
 Te fivéred ölöd,
 téged a kisfiad.

A föld árnyékos oldala.
 Az isten háta a határ.
 Látogató ha érkezik,
 vagy török, vagy tatár...

Légy elnéző velem, dicső Magiszter,
 hogy elragadtattam így magam,
 mit most egy szuszra elregéltem,
 már tegnap, nem ma van.
 A farkasokat magam mögött hagytam,
 a búzló bundát immár le- és elvettem,
 bohó diákként állok, ím, elébed,
 egy más versben, új, forró szerelemben.

Add nékem át, Mester, minden tudásod,
tavaszt vihessek rideg otthonomba.
Én jobb vagyok, meglátod, mint a mások:
a budai vár udvarából égig
ki metrumokból épít grádicsot,
a megkövült felhőkön rést nyit,
s a pannon pusztán végre könyv terem,
új dala új időknek s szóvirágok...

Guarino, legyen a neved áldott!
Guarino, ím köszöntelek és
nemkülönben nagybátyám, jó Vitéz,
ki üdvözlétét küldi, s még van itten
egy tömött erszény, mert a pénz is isten.

I. m. Janus Pannonius ***

Guarino salutem

Saluto te, Maestro immortale, te
che alla lingua morta vita nuova hai conferito.
Giungo da una poesia oltremontana,
dove l'Ister tra righe gelide scorre.
E ciò che le strofe separa
non è che desolata striscia sterile,
dove al massimo cresce l'euforia,
e non è metafora,
né un fiore somigliante.

Sono giunto qui da un paese,
dove le lacrime abbondano, e i libri scarseggiano
e dove l'indifferenza domina.
Rispecchio le condizioni fedelmente,
se confido: di Quintiliano tutt'al più
conoscono le ultime due sillabe,
e che la bocca assume la medesima funzione:
la dabbenaggine.

*** Janus Pannonius (1434–1472) – vescovo di Pécs, umanista, il primo poeta ungherese che scrisse ancora in latino. Studiò a Ferrara nella scuola del Guarino.

Paese dove essere plebei è orripilante,
ad essere preti si soffre il martirio,
e tra tutti il più disgraziato
è il ruolo di re.

Lo fanno sedere sul trono da marmocchio illuso
mentre suo padre rantola ancora
con pugnale tra le costole,
e lo incoronano i diavoli, all'ultimo urlo del padre
ridacchia il figlio vanitoso,
sua madre entro un anno
gli procura una nobildonna.
La donna verrà uccosa dal marito novello,
lui invece dai magnati.
Tu uccidi il fratello,
e verrai ucciso dal figliuolo.

Il lato ombroso della terra.
Cristo si ferma qui, in capo al mondo.
Visitatore se arriva
è ottomano o tartaro di nascita.

Sii indulgente con me, magnifico Maestro,
che mi son lasciato trasportare,
ciò che ti ho narrato qui d' un fiato
non è di oggi, riferisce ormai al passato.
I lupi li ho lasciati alle spalle,
anche la pelliccia puzzolente l'avevo buttata,
eccomi, studente buffo a salutarti
in un'altra poesia, in un nuovo e ardente amore.

Trasmettimi, o Maestro, la tua sapienza,
ché io possa portare la primavera nella mia patria gelida.
Vedrai, io sono migliore degli altri:
sarò chi dal cortile del castello di Buda
costruirà una scala ai cieli scandita di versi,
chi aprirà una fessura nei nubi impietriti
e nel deserto pannonico finalmente crescono libri,
canzoni nuove dei tempi nuovi e fiori di parole...

Guarino, sia benedetto il tuo nome!
Guarino, eccomi a salutarti e con me
mio zio, Vitéz il buono,
chi ti riverisce, ed eccoti
un borsello pieno perché anche i soldi sono dio.

Caravaggio

Fessem újra a képet, ezek a hipokriták azt akarták,
Hogy fessek egy másikat
Helyette, mert az első változat
Obszcén. Ugyan mi volna ebben obszcén,
A Szentlélek kegyelme így árad át belénk,
Hogy közben hülyék vagyunk,
Paralizált parasztok, amíg az angyal
Közbül lebegve úgy szűri torkunkba az
Ígét, ahogyan a zúgó kövei bontják szét ágakra a gyorsfutású
Hegyi csermelyt. Az orrtőke fényesen hasította
A habot. Gaetában nem kötöttünk ki. Ráncmentesen
Vakított a vitorlavászon, akár egy fészítőkereten.
Vértől piros iránytűhegy, szúrt seb
A hátamon, hajónk délnyugati széllel
Irányban északnak – orvul lepett meg
A vad sejtés, hogy e ragyogást
A próféciámtól elhódított tartományként,
Hogy e két tartományt együtt miként
Ábrázolhatnám; miként sajátíthatnám ki a látványt.
Állig fölfegyverkezve
Aludtam, ha ugyan alvásnak lehet nevezni
A rövid éjszakai szorongást a penészszagú

Zsákoknak dőlve, melyek mögött éber rágcsálók
Motoztak. Kora hajnalban fölmentem
Levegőért a fedélzetre. Sercegő csillagok
A sós párában, keleten robaj, majd gyors
Virradat, heveny, áttetsző mocorgás
A fodrozódó hullámok
Fedezékében – miután kikötöttünk
Porto Ercolében
Dél körül,
Úgy támogattak ki
A mólóra. Kerestem egy csapszéket,
Bármit, ahová betérhettem a forróság
Elől. Amikor visszamentem
A kikötőbe, hogy partra hordassam
A holmimat, sehol se láttam a hajót.
Törékeny, vékony burok volt a szellőzetlen
Mocsáron az a rosszul kövezett város;
Ahol csak kéttenyényi
Felületen átütött a hasított
Bazaltkövek közül
A puszta föld, amorf sárkánygyíkok
Kapkodtak felém párálló
Karmaikkal, majd szertefoszlottak a nyirkos
Hőségben. Kiszókölt Merisi-más, északról jött
Zseni, önportréid mind a kételyei.
Mire visszaérkeztem Rómába,
Fölismerhetetlenül megváltozott

Az Urbs. Hatalmas építési telkeket láttam a szűk
 Utcák, paloták, terek és templomok helyén, drótkerítéssel
 Körbevéve, hol roppant toronyházak vázai állnak, reflektorokkal
 Megvilágítva éjszaka. Az üres folyópartot
 Fölverte a gyom.
 A túlparti proletárnegyed
 Mintha hurrikán
 Szedte volna széjjel
 Elemeire; mintha úgy állt volna össze
 Újra, hogy e folytatólagos vihar, az isten-ember-állat
 Közti ingajarat alakítsa ki az épületek
 Új formáját és az utca- meg térszerkezetet,
 Hogy romboljon és tapasszon
 Önkívületem, kívül mindenem,
 Az emberi élet pánikszerű
 Önértékén, és most meghalok.

Caravaggio

Devo rifare il dipinto, così vollero questi ipocriti,
 che io ne dipingessi un altro
 al suo posto, perché la prima versione
 è oscena. Orsù, cosa ci potrebbe essere di osceno in questo,
 la grazia dello Spirito Santo ci invade così,
 mentre noi restiamo stupidi,
 paralizzati contadini, mentre l'angelo
 intermediario aleggiando ci filtra in gola
 il verbo, così come lo sciabordio delle pietre dirama
 la rapida polla montana. La chiglia sontuosamente ha fenduto
 le onde. Non abbiamo attraccato a Gaeta. Mi ha abbacinato
 la vela senza rughe, come stesa su un telaio da pittura
 L'ago della bussola rosso di sangue, marca una ferita
 sulla mia schiena, la nostra nave è spinta da un vento
 che da sud-ovest ci porta verso il nord, quando
 proditoriamente mi sorprese il prepotente presentimento
 che questo fulgore come una regione conquistata
 e queste due regioni insieme come
 potrei raffigurare, come potrei cogliere la visione.
 Dormii appena un poco,
 armato, se si può chiamare dormire
 il breve affanno notturno appoggiato

a sacchi odor di muffa, dietro i quali rovistavano svegli
roditori. Allo spuntare dell'alba salii
a respirare in coperta. Sfolgorio di stelle
nel vapore salato, fragori a oriente poi repentino
albore, violento agitarsi chiaro
incresparsi di onde – a
e poi approdammo
a Porto Ercole
verso mezzogiorno
mi sorressero per scendere
sul molo. Cercai una qualsiasi bettola
dove potermi riparare dalla calura.
Quando tornai nel porto
per portare a riva
la mia roba, non vidi la nave da nessuna parte.
C'era un fragile, sottile involucro soffocante
sulla palude, la città mal lastricata;
tra pietre spezzate di basalto
la nuda terra, draghi amorfi
cercavano di afferrarmi con i loro artigli
acuminati, per poi sparpagliarsi nella calura
impregnata di umidità. Biondo Merisi-doppio,
genio venuto dal nord,
tutti i tuoi autoritratti sono dubbi.
Quando tornai a Roma
trovai la Urbs cambiata tanto da diventare irricognoscibile.
Vidi enormi costruzioni circondati dal filo spinato
in luogo delle strade strette, dei palazzi, delle piazze,
delle chiese scheletri di grattacieli altissimi,

illuminati da riflettori di notte.
Il lungo fiume deserto
fu infestato dalla gramigna.
Il quartiere proletario sulla riva opposta
è come se fosse stato smembrato
dall'uragano; come se fosse stato ricomposto
da un temporale permanente come se
la rotazione tra il divino – l'umano – l'animalesco
avesse definito la nuova forma degli edifici
e lo spazio per devastare e costruire
il mio stato di incoscienza, oltre tutte le cose,
oltre la spaventosa autovalutazione della vita
umana, e ora muoio.

A dal

Akkor végigmért a tekintetével,
s bőrére kiült a fagyott hús színe,
a húsa, az inaké és a faggyúé,
és az idült alkoholmámoré,
mely kapaszkodóért, kampóért eseng;
a csend pedig egyre növekedett
köztünk, mintha mi magunk nevelnénk fel,
ami ránk szakadt ismeretlenül,
hogy egy nap maga döntse el, szörnyeteg
lett-e belőle, vagy csak nagybeteg,
akitől orvosa, ápolója és
látogatója is elnémul. Egy tárgy
alanyesete. Bársonyzakója
belső zsebében gyöngyház fényű fésű,
fogantyú nélküli. A tudta nélkül
immár semmit nem tehetünk. Szolgái
lettünk úgyszólván, szülei helyett,
egymástól született idegenkedők,
akik nem szívesen esznek egy asztal
mellett. Vagy ha mégis, akkor csak isznak,
mert eltikkadtak a csendet hajszolván
s kedvelt nótájuk *A síralomházban*.

Egyszer megütötte a fülüket, s
azóta ebből a dallamból merítenek
kedvet és kedvet a kedvetlenséghez,
mely nem azonos az egykedvűséggel,
mert a dal vallhatja természetének
a kétkedvűséget. Azt isszák némán,
és ivódnak fel, magukban cívódván
egymással, a fésülködés percétől
már szikraesőt jósolható csendbe.

La canzone

Allora mi squadrò con lo sguardo,
la sua pelle assunse il colore della carne surgelata,
della carne, dei tendini e del sego,
e della cronica ebbrezza alcoolica
che implora un corrimano, un gancio
tuttavia il silenzio aumentava tra di noi
sempre di più, come se fossimo noi ad accrescerlo
cosa che sconosciuta diluviò su di noi
perché lo stesso giorno preciso se
è diventata mostruosa, o se è soltanto un malato
grave, in grado di fare ammutolire persino il suo infermiere
e visitatore. Il caso nominativo di una cosa. Nella tasca interna
della sua giacca di velluto un pettine
dai riflessi di madreperla, senza manico.
A sua insaputa ormai
non possiamo fare nulla. Siamo diventati
suoi servi, per così dire, in luogo dei suoi genitori
nati uno dall'altro, tra di loro avversi,
persone che di malavoglia mangiano
alla stessa tavola. O se per caso capita
allora si limitano a bere, perché
la loro canzone preferita è *Nel confortatorio*

è venuta meno la voglia di inseguire il silenzio.
Una volta ha colpito il loro orecchio
e da allora da quel motivo attingono voglie
e voglia di indifferenza, che non è uguale alla malinconia,
poiché la canzone canta l'ambivalenza degli stati d'animo.
La bevono muti, bisticciandosi in loro stessi,
dal momento in cui si danno una pettinata
si può pronosticare una pioggia di scintille nel silenzio.